

Grote beloningsverschillen naar opleidingsniveau

Verschillen in uurlonen

Werknemers verdienen gemiddeld meer als ze beter zijn opgeleid. De hogere lonen van werknemers met de hoogste opleidingen verhullen evenwel dat de verschillen in beloning soms groot zijn, juist onder de hoogst opgeleiden.

Werknemers met het hoogste opleidingsniveau verdienden eind 1997 de hoogste uurlonen. Met een hogere beroepsopleiding verdienen werknemers gemiddeld 39 gulden per uur en met een wetenschappelijke opleiding 49 gulden.

Een hoger opleidingsniveau leidt niet altijd tot een hoger uurloon. Een belangrijke reden hiervoor is dat naast het opleidingsniveau een groot aantal andere kenmerken van invloed zijn op de hoogte van het loon, zoals geslacht, leeftijd, beroep, arbeidservaring, dienstverband en de bedrijfstak waar men werkt. Per opleidingsniveau verschilt de samenstelling van de groep naar deze kenmerken.

Groepensamenstelling

Tussen werknemers met ten hoogste basisonderwijs en werknemers met een mavo-diploma bestaan opmerkelijke verschillen in de samenstelling naar leeftijd. Zo bestaat de groep met ten hoogste basisonderwijs voor slechts 16 procent uit personen jonger dan 25 jaar, terwijl dit bij de werknemers met een mavo-diploma 35 procent is. Bovendien is de groep werknemers van 45 jaar of ouder goed vertegenwoordigd onder de werknemers met ten hoogste basisonderwijs (40 procent). Deze groep maakt slechts een kwart uit van de werknemers met een mavo-diploma. De werknemers met alleen basisonderwijs zijn dus gemiddeld ouder en dit heeft een verhogend effect op het gemiddelde uurloon. Al met al verdient de gemiddelde werknemer met alleen basisonderwijs vrijwel hetzelfde uurloon als de gemiddelde werknemer met een mavo-diploma.

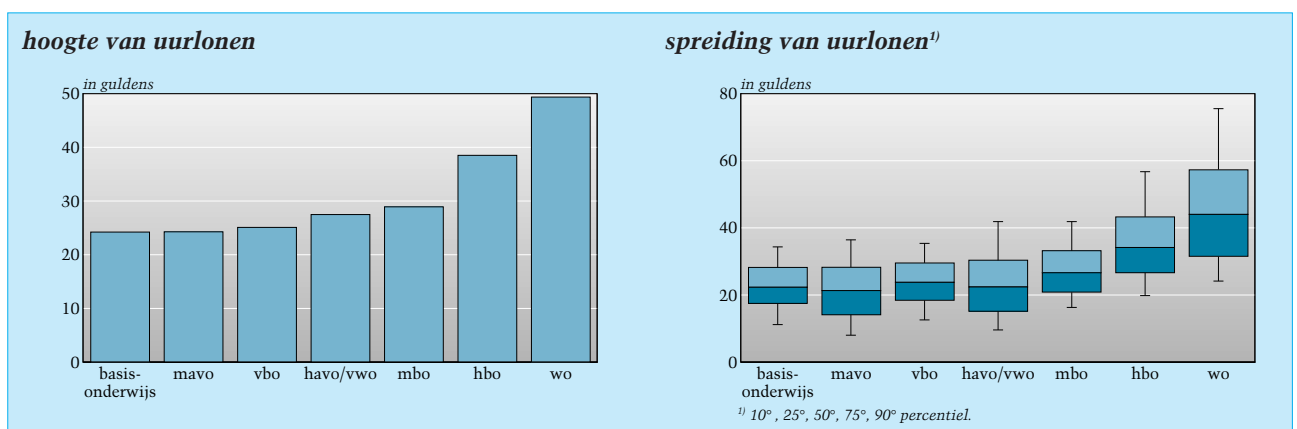
Voor de opleidingsniveaus mavo/vbo en havo/vwo/mbo zorgt de leeftijdsopbouw van de werknemers met de algemeen vormende opleidingen (mavo en havo/vwo) voor een neerwaartse druk op het gemiddelde uurloon. Deze groepen bevatten beduidend meer jongeren en minder 45-plussers dan de werknemers met de beroepsgerichte opleidingen (vbo en mbo). Het betekent dat de gemiddelde werknemer met een beroepsgerichte opleiding een hoger uurloon heeft dan de gemiddelde werknemer met een algemeen vormende opleiding. Tussen mavo en vbo bedraagt het verschil 80 cent en tussen havo/vwo en mbo f1,40.

Ongelijkheidsmaatstaf

Een kengetal voor de mate van ongelijkheid is de verhouding tussen het negentigste percentiel (dat is het uurloonniveau waarboven tien procent van de werknemers zit en waaronder de overige negentig procent van de werknemers zich bevindt) en het tiende percentiel (het uurloonniveau waaronder tien procent van de werknemers zit en waarboven de overige negentig procent van de werknemers zich bevindt). In het *Loonstructuuronderzoek 1997* is deze verhouding gelijk aan 3,2. Het betekent dat het uurloon van een werknemer die tot de tien procent meest verdienende werknemers behoort ten minste 3,2 keer zo hoog is als het uurloon van een werknemer die tot de tien procent minst verdienende werknemers behoort.

De kleinste verschillen tussen het negentigste en tiende percentiel vinden we bij werknemers met een vbo-diploma, de grootste verschillen bij werknemers met een wetenschappelijke

Uurlonen van werknemers naar opleidingsniveau, 1997

opleiding. Bij werknemers met een diploma van een algemeen vormende opleiding is de spreiding van de uurlonen groter dan voor werknemers met een beroepsopleiding. Voor werknemers met de algemeen vormende opleidingen mavo, havo/vwo of een wetenschappelijke opleiding (wo) zijn de verhoudingsgetallen 4,5, 4,4 en 3,1. Voor werknemers met een vbo-, een mbo- of een hbo-diploma zijn de verhoudingsgetallen 2,8, 2,6 en 2,9. Voor werknemers met uitsluitend basisonderwijs is het verhoudingsgetal gelijk aan dat voor werknemers met het wo-diploma, te weten 3,1.

Uit de bovenvermelde verhoudingsgetallen kan worden geconcludeerd dat de groep werknemers met de algemeen vormende opleidingen mavo en havo/vwo meer heterogeen is samengesteld dan de andere groepen werknemers.

Geslacht en leeftijd

Er is een groot verschil tussen het uurloon van mannen en vrouwen. Voor alle werknemers tezamen is het gemiddeld uurloon van mannen circa 30 procent hoger dan dat voor vrouwen. Dit percentage verschilt per opleidingsniveau. Het kleinst zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen met een mavo-diploma (28 procent) en het grootst bij de werknemers met een hbo-diploma (38 procent).

Het verschil in uurloon tussen jongere en oudere werknemers is niet voor alle opleidingsniveaus gelijk. Grofweg nemen de verschillen toe met het opleidingsniveau. Gemiddeld verdient een 55-plusser per uur 2,4 keer zoveel als een werknemer die jonger is dan 25 jaar. Voor werknemers met uitsluitend basisonderwijs is dit verhoudingsgetal 1,9 en voor werknemers met een weten-

Loonstructuuronderzoek

Op basis van het *Loonstructuuronderzoek* worden jaarlijks gegevens samengesteld over de verdiende lonen van werknemers in relatie tot hun opleidingsniveau en beroep. Het CBS hanteert voor het *Loonstructuuronderzoek* een methode waarbij geen aanvullende enquëtering noodzakelijk is. Informatie wordt gecombineerd uit drie bronnen: de *Enquête werkgelegenheid en lonen*, de *Enquête beroepsbevolking* en de *Verzekerenadministratie*.

schappelijke opleiding 3,4. Bij vrouwelijke werknemers liggen de lonen van de jongste en oudste leeftijdsgroep wat dichter bij elkaar dan bij mannelijke werknemers en is er ook minder variatie per opleidingsniveau.

De vuistregel dat ouderen gemiddeld meer verdienen dan jongeren blijkt voor alle opleidingsniveaus op te gaan. Als wordt gekeken naar verschillen in uurlonen tussen mannen en vrouwen zien we dat deze verschillen groter worden bij oplopende leeftijdsgroepen. Hier zijn echter wel uitzonderingen: voor werknemers met een diploma in het lager voortgezet onderwijs (mavo/vbo) of hooguit basisonderwijs neemt het verschil in beloning tussen mannen en vrouwen af van de leeftijdsgroep 45–54 jaar naar de leeftijdsgroep 55 jaar of ouder. Mannen van boven de 55 met ten hoogste basisonderwijs of met het mavo-diploma verdienen gemiddeld zelfs minder dan mannen in de leeftijdsgroep 45–54 jaar. ◀